

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 6 luni 10 cor.
pe 3 luni 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un și perioadă: prima dată în
ziară; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b de fiecare publicare.

Adăbuonamentele, cărți și inserții,
nu se sânt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru orag și comisiuni

Scrisori adresate să se primor

PRESA MAGHIARĂ ȘI BĂNCILE ROMÂNE.

Când n'au prilej, caută pretext, — vorba e că ziarele maghiare duc într'una cea mai violentă campanie împotriva băncilor românești. Sunt luate la țintă îndeosebi cele din Ardeal pentru-că, vezi Doane, »acestea lucrează mai ales la nimicirea maghiarizmului, despoind populația autohtonă de averile mari«...

În partea economică a ziarului nostru am început erî și terminăm azi publicarea unui articol, privitor atât la campania presei maghiare cât și despre progresul băncilor române. Articolul, scris de un bărbat specialist în ale afacerilor de bancă, este un demn răspuns la atacurile nemeritate ce presa maghiară îndreaptă zilnic contra instituțiilor economice române.

Aci și cu acest prilej vrem să scoatem în evidență o viclenie a presei maghiare. Se plâng adică mereu publiciștii maghiari că băncile române sunt și năuie și conduse de bărbați cu dușmănie față de Unguri, așa că ținta lor pare că nici nu este altceva decât să pună mâna pe averile ungurești. De fapt, o mulțime de averi au și ajuns pe mâna Românilor, ajutați de bănci. Primejdia nu se poate înlătura decât dacă guvernul va lua măsură...

Și propun câte verzi și uscate, drept măsură contra — »cotropirei valahe«.

Et bine, nimic mai pervers ca această acuzare. Pentru-că deși este adevărat ca în anii din urmă s'au înființat multe bănci românești, după cum este adevărat și aceea că Românii au cumpărat moșii de ale Ungurilor, totuși băncile românești, și peste tot: averea Românilor din Ardeal abia se poate compara cu a Ungurilor.

Cei peste 1,393.344 Români din Ardeal (56.5% din populația întreagă) la 1902 aveau adică 40 bănci, pe când Ungurii aveau 84 ear Sașii 17. Cât despre capitalul din trînsele, el se repartisa astfel:

14,770.000	coroane în băncile maghiare,
4,730.000	» » » românești,
2,750.000	» » » săsești.

Ear depunerile s'au repartizat astfel:
67,070.000 coroane în băncile maghiare,
43,140.000 » » » săsești,
22,540.000 » » » românești.

Dintre cele 3336 proprietăți mari și mijlocii din Ardeal numai 681 (va să zică 20.41%) erau în mâni românești.

Ce denotă asta?

Că Românii ardeleni sunt mai săraci, cei mai săraci, dintre locuitorii Ardealului. Nu este deci decât o apucătură perversă când ziarele maghiare sperie Ungurimea cu »pericolul economic valah«.

A, da, putem arăta progres uimitor, când ar fi să comparăm ceea-ce suntem și ceea-ce avem, față cu — trecutul, — dar comparându-ne economiceste fie cu Sașii, fie cu Ungurii, trebuie să mărturisim că sun-

tem foarte îndărăt, deci că o luptă uriașă ne așteaptă pentru a ține pas cu ei.

Ear băncile noastre nu-s decât o armă modestă și onestă în lupta economică ce purtăm. Când presa maghiară strigă deci și care guvernului să pună greutăți și acestor singure așezăminte economice ale noastre, evident că urmăresc și doresc nimicirea noastră. Un lucru la care nu ne putem învoi și contra căruia ne ridicăm ca un singur om.

Băncile românești luptă adică în primul rînd pentru conservarea averii românești. Și dacă se întâmplă ca totuși, cu ajutorul lor să ajungă Românii a cumpăra averi maghiare, de vină sunt — o mărturisește și »Magyar Közélet« — institutele de bani maghiare, întemeiate pentru specula cea mai îndrăzneată și atât de comerciale și numai comerciale, încât pe când băncile săsești și românești din Ardeal dau anual până la 180.000 pentru scopuri culturale naționale, cele maghiare, mai număroase și cu capitaluri mai mari, dau abea abea 3250 coroane pentru scopuri culturale și filantropice. Românii și Sașii dau 2.458° din câștig pentru cauze sfinte, Ungurii dau 0.039%.

— Din asta se poate judeca spiritul care domnește la naționalități și cel dominant la băncile maghiaro-ovreiești.

Asta este însă și garanția că băncile românești vor prospera tot mai tare, ori cât ar striga împotriva lor speculanții nerușinați cari își publică prosa veninoasă prin ziarele maghiare.

Amintiri din războiu

de
Carmen Sylva.
(Fragment...)

Răbdarea și recunoștința Turcilor erau admirabile.

La început avură o frică groaznică de oare ce tratând fără milă prizonierii noștri, se așteptau și ei la o soartă egală.

Dar când văzură că, din contră, sunt plini de grije pentru ei, recunoștința lor întrecu toate marginile. Eram de față când un chirurg după ce a pus un umăr la loc, petrecuse mai multe tuburi în membrul zdrobit. Turcul zăcea întins, cu ochii închiși nerostind o singură vorbă; pielea i-se lipise de oase și suferea îngrozitor, dar nici din geană n'a clipit, și când chirurgul a sfârșit, îi desmierdă brațul ca și cum ar fi vroit să-l mulțumească cu gestul.

Când îi întrebam cum se simțeau, răspunsul era vecinic acelaș:

— Mai bine, bine.

Bieții oameni sufereau mult de nostalgie, mai ales la început. Un arab, prizonier, se prosternase până la pământ înaintea mea și-mi sărută picioarele, implorându-mă să-l las să se întorcă la el acasă și explicându-mi pe degete, că avea opt copii mici. Am fost silită să-l părăsesc fără mângăiere, căci nici odată n'am isbutit să știm ceea-ce vroia să zică cu adevărat. El muri de dorul țării sale.

Nimic nu era mai interesant decât să vezi în ce mod diferit îndurau acele rase diverse suferințele lor. Turcii erau însă cei mai stoicei.

Rușii cei mai răbdători, ear Românii formau un amestec particular de bună dispoziție și de adâncă melancolie. Mereu chemau în gura mare pe mamele lor, ale căror mâni le acopereau de sărutări; pe când de abea salutau pe cele mai tinere și frumoase femei cu un semn din cap scurt și mândru, chiar după o despărțire de mai multe luni.

Țiganiii erau cei mai sensibili și plîngeau în toată voia; acești fii ai indiei, pământul visurilor și al misterelor pentru noi, par a face parte dintr'un basm de zeițe. Mulți din acești muribunzi îmi ziseră atunci mamă.

Multe istorii teribile a trebuit să ascult, istorii cari nu se pot resuma în acest spațiu restrâns. Iată una din ele.

Frunzele de toamnă cad una câte una în aerul liniștit al grădinei din Golești. Soarele le luminează însuflețindu-le pentru ultima oară și eată că tocmai când par mai mult ca ori când pline de viață, ceasul morții a sosit pentru ele. În grădina din Golești, patrioții au fost siliți să-și jertfească averea, libertatea, fericirea și odihna lor pentru țară.

Acolo trăește familia patriarhală a Goleștilor, străbunica, fi și fiecele mândre și o legiune de copilași. Pacea domnește ca stăpână în grădina din Golești. Sub toi șade într'un jilț o femeie bătrână îmbrăcată în negru. O carte care stă pe genunchii ei, ear ochii mari căprii sondează trecutul, reamintindu-și de toți aceia pentru cari a făcut sacrificiul vieții sale și pe cari i-a mângăiat la patul lor de moarte.

Nu s'a măritat nici odată, chipul ei respiră împovărarea și ascetismul, dar în acelaș timp o

mare noblețe, o licărire de blândete și bunătate ca în sfântul Toma de Murillo.

Toată viața ei fuse plină de griji; ea a crescut pe orfanii fraților și surorilor ei, ea a instruat tot satul în frumoasa artă a broderiei, ea i-a încurajat pe sătenii să nu părăsească tradiția costumului național românesc, ceea-ce n'a încântat mult când venii pentru întâia oară aci, și ceea-ce devenise un izvor de câștiguri pentru țară. Ea e îngerul păzitor al întregii împrejurimi. Acum se odihnește nițeluș, ea întrebă tainele inimei sale obosite, în timp ce gândurile ei inclină plătind spre mormânt, cum zboară frunzele spre pământ, scaldându-se și unele și altele în razele înviorătoare ale soarelui.

În acest moment, urechia ei e lovită de un sunet și întoarce capul. O umbră de adâncă milă trece ca fulgerul pe fruntea ei. Aerul liniștit îi aduce accentele plângătoare ale cântecului morților, zis de un singur glas, și acele accente sosește tremurate din strada satului. Preotul înaintează încet, gătit în odăjdii sale, trecând printre bordeele joase, urmat de dascălul său, care poartă cădeinița, ear după ei vine cortegiul funebru urmat de bocitoare cari adesea improvizază bocete foarte poetice ca și jeluitoarele din Corsica.

Într'un sicriu de brad pusă pe o targă, zace o femeie bătrână, cu părul de zăpadă, cu chipul tăcut și senin, cu fruntea brăzdată de grijile numeroșilor ani de amărăciuni. Câți-va înși în număr restrâns însoțesc convoiul cu mare evlavie.

Unul singur din el umbra de colo până colo, ducând mereu degetul la tâmplă ca pentru un salut militar. Ea surădea amabil tuturor asisten-

Apel către — națiune Partidul guvernamental a adresat un apel către națiune. In acest apel, ori mai bine manifest electoral după-ce se accentuează că partidul urmărește o politică națională pe baza tranșacțiunii dela 1867, se face istoricul tuturor evenimentelor cari au precedet și așa zicând au provocat — dizolvarea Dietei. Se termină cerind încrederea națiunii în luptele ce se vor desfășura.

Se leagă de formă. Numărul din urmă al ziarului „Drapelul“ cere lămuriri: și anume dela d-nul Pop de Basesți și Dr. V. Lucaci, în chestia convocării conferinței electorale dela Sibiu. Intrebă dacă au convocat această conferință ca *president și secretar general*, ori fără a marca în ce calitate? Confrății dela Lugoj numai așa recunosc drept de a hotărî ceva acestei conferințe, dacă ea este convocată pe bazele din trecut, nainte de ordonanțele Hieronymi. Altfel nu-i atribue de cât cel mult însemnătatea unor activiști „cari s'au rupt față de programul, organizația și disciplina de partid“...

Noi nu credem că li se va da vre'o lămurire. Nici nu e nevoie. Cine și acum se leagă de forme și nu se preocupă de fond, pur și simplu caută nod în papură.

Cât privește pe confrății dela Brașov, în numărul lor de Lună — Marți scriu un articol așa — ș'asa... că „se închină steagul“, „se acomodează“, că e vorba de „școala șireată, care știe să escamoteze așa de bine și partid și program“... Admite că poate fi bună conferința convocată la Sibiu, „una însă nu va putea face nici într'un caz: ca să fie expresiunea partidului național român, fără să aibă graiul și duhul lui“. De sigur! Dar cine zice că n'are să aibă acel grai și duh?

Criza ministerială din România, care o telegramă ni-o înjăfășise ca rezolvată, o telegramă de aseară ni-o prezintă încă tot nerezolvată. Dl Sturdza, spune telegrama, n'a vrut să primească însărcinarea de a forma alt cabinet, e probabil deci ca noul guvern să-l formeze conservatorii.

șilor, arătând strălucitoarele ei șiruri de dinți, pe când ochii ei mari câprio se fixează cu nepăsare asupra trupului cărnii i-se fac ultimele onoruri. E Anica, fiica moartei, sârmana nebună care, perzând pe mama ei a pierdut totul în lume, și totuși nu știe de nimic. O zdranță strânsă în jurul mijlocului ei, îi ține loc de haină, camizoul îi e desfăcut la piept, și din când în când o mână miloasă îi adună zdrențele cari zboară în vânt. Părul ei negru iese în neregulă de dedesubtul unei basmale, care de sigur fusese odată roșie.

Nimeni nu se dă în lături de dansa, pe când ea se strecoară printre rinduri, ba înainte, ba înapoi, și repetând mereu salutul militar, suride într'una, cu zâmbetul ei fără expresie. Ea e singură care ride în acel moment dureros. La urmă ajunge la poarta bisericeii, și, pe când cortegiul dispare înlăuntru, Anica rămâne un moment afară, făcând ocolul pietrelor funerare acoperite de mușchiu, apoi dispare și ea sub boltă, atrasă de cântece.

H A Z.

Complimente intime.

— Ia spune, George, sufletul meu, mă iubesti tot așa de mult?

— Da, sigur.

— Și nu e nimic mai „scump“ în lume decât nevasta ta?

— Nimic, Julieto, afară numai... de conturile croitoresei sale.

Disolvarea Dietei.

Marți s'a ținut în Dieta ultima ședință a sesiunii. În această ședință Tisza a anunțat anume, că azi M. Sa va primi în palatul dela Buda pe reprezentanții țării și le va citi autograful de dizolvare a Dietei.

Eveniment tot așa de însemnat este, că în aceeași zi Apponyi și aderenții săi a intrat în partidul kossuthist. Tot așa și fracțiunea ugronistă. Și toți împreună s'au decis să nu asiste azi la citirea autografului regal, vroid să demonstreze astfel nelegalitatea dizolvării Dietei în *ex-lex*.

Fierberea e mare în sânul partidelor maghiare.

Ședința de Marți a Dietei a deschis-o Feilitzsch. El, pur și simplu roagă pe deputați ca mâine să meargă la palatul din Buda să asiste la actul de închidere a sesiunii.

Dieta ia la cunoștință.

Kossuth protestează contra dizolvării. Zice că asta-i călcare a constituțiunii. De pe băncile opoziției se aud strigătele: „Călcare de jurământ!“ Acuză guvernul și îndeosebi pe Tisza, care a provocat această situație de anarhie în țară.

Vorbește apoi Tisza, întrerupt mereu de Lengyel, Gabányi și Pozsgai. Primul ministru afirmă că a avut basă legală să dea M. Sale a dizolva Dieta când vrea.

Apponyi vorbește tot în sensul lui Kossuth. Acuză guvernul că a dat M. Sale sfat rău.

Ia apoi cuvântul Plósz, care apără actele guvernului. După el vorbește Polónyi, care provoacă tumult mare. Intre aitele a zis: „M. Sa ține la un guvern care a călcat legea și a falsificat acte... Jurământul regelui este a se judeca nu numai din punct de vedere constituțional ci și religios. Așa să-l binecuvinteze rege Dumnezeu, după cum jurământul...“

Se încheie, președintele l-a îndemnat să ordone și a ridicat ședința în mijlocul unui șgomot mare.

Războiul ruso-japonez.

Japonezii în Port-Arthur.

Tokio, 4 Ianuarie. Eri s'a subscris de ambele părți actul de capitulare a Port-Arthurului. Despre condițiuni nu s'a publicat încă nimic oficial. Se crede însă că Rușii vor fi lăsați să meargă unde vor, lui Stössel și oficerilor săi li-se va lăsa sabia, dar toți își vor da cuvântul de onoare că nu vor mai lupta contra Japonezilor.

Japonezii vor intra în cetate numai după-ce Rușii au părăsit-o și după-ce prealabil s'au cercetat toate colțurile cetății, să nu fie nicăiri cumva așezate mine.

Un oficer rus care a scăpat din Port-Arthur Duminecă noaptea pe un torpilor și a ajuns la Cifu, spune lucruri grozave despre starea celor din Port-Arthur. În ultimile 5 zile aceștia au suferit cumplit. Japonezii bombardau ziua și noaptea, așa că nu mai era loc pe unde să n'ajungă bombele. Stössel s'a hotărît să capituleze. Țarul încă în Octobrie îi scrisese: „Veți capitula când veți crede“. . . A chemat deci la sfat pe toți oficerii. Presida el însuși. A început astfel: „A sosit momentul, când conform ordinului secret al Țarului, să punem capăt vărsării de sânge zadarnică“.

Generalii și oficerii toți au lăcrimat atunci, s'au îmbrățișat, dar nici unul nu a contrazis.

A început atunci discuția asupra amănuntelor capitulării. Toți au pus condiția ca nici un Rus să nu fie făcut prizonier. În

caz contrar ei loși se vor arunca în aer, cu forturile ce mai sunt în posesiunea lor.

Petersburg, 4 Dec. Nu se poate descrie mâhnirea și descurajarea ce i-a cuprins pe Ruși auzind de capitularea Port-Arthurului. Ei totuși se mângâie că asta nu va decide definitiv asupra mersului războiului.

Stössel a fost silit să capituleze mai ales din cauză că nu mai avea munițiuni.

Cifu, 4 Ianuarie. Vasele de războiu Retvizan, Poltava și Pallada, cari fuseseră așa de tare avariate de Japonezi, încât nu mai puteau mișca din loc, au ars erî toată ziua. Ear vasul Sevastopol a fost aruncat de Ruși în aer.

Londra, 3 Ianuarie. Comisarul rus a sosit Lună în Suhisin. Din partea Japonezilor a fost însărcinat generalul Isisi cu continuarea pertractărilor. Pertractarea a durat scurtă vreme și Rușii au primit contractul cu puține modificări. Indată ce comisarii au apărut cu steagurile albe lângă Suhisio, Japonezii au încetat focul.

După aceea oficerii statului major japonez sub protecția steagului alb au înaintat spre oficerii ruși și când oficerii ruși și japonezi au fost distanța de câțiva pași unii de alții s'au salutat militărește, și mai întâi s'au prezentat oficerii ruși, pe urmă s'au prezentat și japonezii și au dat mâna cu Rușii.

Unul dintre oficerii ruși apoi a predat scrisoarea generalului Stössel, și l'a rugat să o ducă imediat generalului Nogii, ceea-ce s'a și întâmplat îndată. Ceilalți oficeri japonezi au stat de vorbă multă vreme cu oficerii ruși.

Cifu, 4 Dec. În vremea din urmă au pătimit mult îndeosebi răniții din spitale. Bombele cădeau adesea și asupra spitalelor, așa că mulți răniți au fugit d'acolo și au preferat să se adăpostească prin cazamate ba unii s'au dus chiar în forturi, să moară în luptă, dacă e scris să moară, ear nu uciși în pat.

Când s'a auzit de capitulare, bolnavii din spitale plângeau de bucurie.

— Din punctul de vedere strategic și militarim tehnic expediția flotei Balticeii e una din cele mai mărețe, mai cutezătoare și anevoiase întreprinderi ale istoriei războaielor pe mare. Talentul creatorilor intelectuali ai întreprinderii și energia celor ce au intrupat ideea în fapte merită cel puțin admirația omului special. Dacă se cheltuia aceeași energie, acum un an, pentru întărirea flotei din Asia răsăriteană, le-ar fi venit anevoie Japonezilor poftă a începe războiul. Sosirea unei flote rusești în Asia răsăriteană, înainte de a fi fost nimicită puterea navală a Rusiei în aceea parte, ar fi fost amenințarea cea mai primejdioasă pentru Japonia. Acuma însă aproape toată puterea maritimă a Japoniei e în stare să iasă întru întimpinarea flotei lui Rojdesvenski, chiar departe de baza japoneză secundară dela insulele Pescadores. Graba Japonezilor de a căuta din Rusia să sa trimită încă escadră, cea din urmă dovedesc că nu mai e timp potrivit pentru acțiunea flotei trimise.

— „Petersburgskia Viedomosti“ vorbind de corupția funcționarilor și îndeosebi de a celor polițienești, arată că vezi adesea pe perspectiva Nevski niște tineri eleganți, îmbrăcați după cea din urmă modă, ale căror săniș scântee și zângăie. Mai mare dragul să-i vezi. Și cine sunt ei? Slujbași la poliție cu 30 de ruble pe lună leafă, ceea-ce nu-i împiedică a cheitui 12.000 ruble pe an. „De unde?“ „Dela Ovrei“, îți răspund. „La ce-ar mai fi altfel Ovrei pe lume?“

„Revoluționaia Rusia“ povestește de un căpitan din flota Balticeii, care, beat fiind, aruncase o hârtie de 50 de ruble la bufet și nu voea să ia restul. Ba se lăuda că are bani berechet și c'a la lăsat nevastei 30.000 de ruble“.

„Bune vremuri! Ce viață! Așa se lucrează, zic și eu!“ Și cum lucrare? Făcuse chitanțe, pe care era scris „Comanda s'a executat“ și le pusese înainte admiralului, cu cifra comandei în alb, ear admiralul fără a se uita pusese pecetea. Că asemenea chitanțe se prefăceau lesne în bani se poate înțelege lesne.

— Nemirovici Dancecnko arată cum se luptă Ciunguzii cu soldații ruși. Mai întâiu zice Fenimore Cooper ar fi aflat acolo tot așa de vrednice subiecte de zugrăvit ca la idienii din America.

Bietul soldat de strajă cade mai des pradă ucigașilor naționaliști. Stă soldatul lângă calea ferată ceas: după ceas trece. A stat erl — e obosit — slujba e grea n'ajung, soldații. Trenuri nu trec. Soldatul s'ar azeza la pământ. Șinele să întind, fără capăt într'o parte și în alta. De pe câmp nu adie nici o boare recoroasă. Gaolianurile nalte șoptesc în taină, ramurile copacilor se mișcă prietenos. Abia se aude sunet de clopoței, într'un templu. Incet, abia simți că zingănesc clopoței de argint, ai zice că că florile au început a gănguri. Soldatul se uită în depărtare — visează de-o țeară depărtată, unde se întinde astă câmpie, în cari se află sate cu casele acoperite cu paie, cari strălucesc în lumina soarelui de amiază sate în cari sunt pomete cu cireși și riușoare șerpuitoare. Soldatul sprijine pușca de pământ și începe a cânta un cântec de acasă. Zămbește — și visează Dumnezeu îl știe la ce.

„Si îndărătul lui, din tușiul des se tirăște ca șarpele, subțire și mlădios, un om, în haină albastră, când se scoală când se culcă la pământ, furișându-se, cu ochii la soldat. Coada ce-i atârna din creștet e învălătuată în jurul capului, fruntea-i rasă e înergită de soare. Nici un sunet în împrejurimi. Șopirla și tot ar face mai mult zgomot înaintând. Mai aproape, tot aproape, cântecul se aude tot mai bine. Chinezul se apropie. Se scoală și c'o singură lovitură i-a tăiat gâtul. Se uită împrejur, ia pușca și cartușele. Atât îi trebuia. În banda lui era lipsit de arme — de acum o să fie deopotrivă cu ceialalți. Ciunguzii nu dau arme celor ce intră în bandele lor. Cine are nevoie de arme să și le cucerească. Corbii se coboară pe crengile ulmului și așteaptă, până ce soldatul cenușiu o fi mort de tot. Croncăe de nerăbdare... Iar resună clopoței de argint în templu. Mai incet, tot mai șoptesc hasme tufele de gaolian. Chinezul albastru nu se mai țirește, și-a desfășurat coada, a pus pușca pe emăr și se îndreaptă spre satul pustiu. Acolo e adunată o bandă de Chinezi și nu puțin din Ruși, ce vor trece pe drum, vor cădea jertfa“...

APELI

Făcem un călduros apel către toți abonenții, cititorii și binevoitorii ziarului nostru să grăbească pe d'oparte cu reînnoirea abonamentului, ca astfel trimiterea ziarului să nu fie întreruptă (vom trimite adică pe anul viitor numai celor cari au plătit înainte!), — pe de altă parte rugăm pe toți câți ne sunt binevoitori să facă cea mai întinsă propagandă pentru lățirea „Tribunei“, ca astfel să nu fie sat, ba chiar ștfulor de carte român care să nu aibă în casa sa „Tribuna“.

Cei cari se hotărăsc să aboneze, să trimită prețul înainte de sărbători; să facă aceasta îndeosebi noii abonenți, ca astfel să avem vreme a tipări adresele și a regula trimiterea foil. Mai târziu, după anul nou, e mare adică îmbulzeala și cei cari n'au grăbit, pot să sufere neajunsuri numai din pricină că au tot amânat cu trimiterea banilor.

Vechii abonenți să lipească pe mandatul postal fășla cu numele și numărul adresei.

ADMINISTRAȚIA
ZIARULUI „TRIBUNA“

Convocare.

Subscrișiți convocăm pe delegații români ai cercurilor electorale la

Conferență electorală

pe ziua de 10 Ianuarie n. 1905 la orele 10 înainte de amiază în orașul Sibiu în sala cea mare dela hotelul „Împăratul Romanilor“.

ORDINEA DE ZI:

1. Luarea unei rezoluțiuni asupra situației politice.
2. Alegerea comitetului electoral executiv.
3. Propuneri.

Cluj, 29 Decembrie 1904.

George Pop de Băsești.

Dr. Vasile Lucaciu.

APELI

Vremile fiind grele și nevoile multe și mari mai ales în anul acesta rău, — subsemnatul în numele Comitetului par. gr. or. rom. din Arad, prin aceste rânduri mă adresez către toți frații miloși față de săraci, cu dare de mână și iubitori ai progresului nostru național, și-i rog ca să rescumpere felicitările de anul nou și sumele ce le-ar mistui înzădar aceasta ceremonie, să le dăruiască pentru îmbrăcarea și ajutorarea numărșilor noștri școlari buni și săraci dela școalele noastre confesionale, precum și a învățăceilor asemenea buni și săraci dela diferitele măestrii și industrii din loc cari au atâta lipsă de acest ajutor, și cari merită toată dragostea sufletului nostru.

Darurile generoase, în sume ori cât de mici, se vor primi cu mulțumită, atât de subsemnatul president, cât și la epitropia noastră parohială, și se vor publica în ziarul „Tribuna“ din loc.

Arad, 20 Dec. 1904. — 2 Ian. 1905.

Dr. Nicolae Oncu.

Din străinătate.

Germania și Anglia. Incordarea relațiilor între Anglia și Germania n'a luat încă un caracter oficial dar cu toate acestea e destul de grav, de oare-ce cauza principală ce a procedat'o o și menține; iar încordarea tot menținându-se odată poate să se agraveze și oficial.

Bine înțeles mai e timp până atunci poate mult, poate puțin după împrejurări

Incă înainte de războiul din Transvaal Germanii nu-și ascundeau superioritatea lor față de Englezii, cari ori unde se arăta câte un comi voiajor german pu'n punct oare care al rotogolului pământului îl privea ca p'o piață rea.

Concurența germană la care acum 20—25 de ani, Englezii nici nu se gândeau și acum 10—15 ani o ridiculizau, acum i-au adus în o așa stare de surexcitare, în cât dezvoltarea economică și progresele marinei militare germane, sunt niște spectre groasnice pentru fie care bun englez.

Tabloul viitorului ce fatalitatea istorică le rezervă, afundă spiritele Englezilor în melancolie, dacă nu chiar în disperare.

Cu multă mâhnire văd Englezii că ei sunt înconcurați de germani în republicele din America de sud, ba chiar și în Africa de sud unde ei sunt acasă. Dar și în Asia perd ei teren din piețele lor comerciale.

Pe lângă toate acestea, flota mercantibilă germană a luat un avânt de o nemaî pomenită dezvoltare, iar în cât privește marina germană ea e constanta preocupare alui Wilhelm II, care și-a pus în cap se fie pe apă tot atât de tare, cât e pe uscat.

Ideea aceasta fixă a împăratului și reușita ei sunt ce neliniștesc în supremul grad pe bărbaiți de stat ai Angliei.

Constanta sporirea a flotei germane e deci cauza principală a tensiunii relațiilor între cele două state rivale, și pe care destinele lor istorice le împinge la un conflict inevitabil.

Resentimentul e atât de adinc, și ese la iveală în presa anglo-germană cu atâta violență, încât zilele aceste a trebuit să intervină însuși cancelarul Bülow, spre a liniști spiritele englezilor, asigurându-i că Germania nu e ostilă intenționată față de Anglia, că sub guvernul său nu se mai continuă anglofobia implanată și întreținută de școala lui Bismarck în Germania.

Dar presa engleză n'a desarmat și nici nu va desarma.

Macedonia. Printre atâția nori care întunecă și intristează orizontul internațional în acel sfârșit de an — războiul din Extremul Orient, complicațiunile europene, Marocul, criza constituțională în Rusia, în Austria, în Ungaria, imposibilitatea tratatelor de comerț de care ea nu se poate lipsi etc., — cei mai groși și cei mai negrii sunt acel cari amenință peninsula Balcanică.

Câte-va luni, câte-va săptămâni abia despart puterile și Turcia de topirea zăpezii, de reîntoarcerea primăverii, adevă de data pe care cei mai buni observatori o dau ca fatală pentru reluarea insurecțiunii și a războiului civil în Macedonia cu complicarea eventuală a unui războiu străin.

Departate de a vedea ameliorându-se condițiunile acelor nenorocite vilayete, diplomația este silită să-și mărturisească ei înșiși, cu insuficiența radicală a măsurilor pe care le-a pus în practică, absoluta ineficacitate a pretinselor reforme.

O recentă intervenire a puterilor zise împăciuitoare adevă de cinci state — Austria, Rusia, Franca, Anglia, Italia, — cari în afară de Germania, au luat în mână, în deosebite rânduri, aplicarea programului dela Muerzsteg a pus în lumină slăbiciunea politicei comune.

Cei cinci ambasadori în urma unei consfătuiri și în urma ordinului expres al guvernelor lor, au somat — încă odată — Poarta, de a da oficerilor gendarmeriei internaționale autoritatea directă, atribuțiunile fără de cari rolul lor nu este decât un rol de paradă.

Nimeni nu ignorează că Abdul Hamid nu va consimți nici odată fără o energetică presiune, să facă o realitate dintr'o instituțiune în care el n'a văzut nici odată o complicitate înecălătoare.

Chiar în chestiunea aceasta, aceluși oficer sultanul se arată arogant și îndărănt. El protestează contra adogării de noi reprezentanți armați ai civilizațiunii occidentale la mica trupă deja stabilită în Macedonia.

Și cu toate acestea el nu ignorează ceea-ce e dureroasă și umilitoare experiență au descoperit prea mult oficerilor geandarmăriei internaționale, nefasta neputință în care se sbat acești bravi oameni, și căreia o simplă creștere numerică nu-i va putea aduce vre-un leac.

Dacă este vre-un district de trei vilayete în care tentativa a reușit în oare care măsură, acela este districtul Serrès unde ofiterii francezi sub un șef distins și demn de colaboratori săi, au dat dovadă de energie și de inteligență. E bine! dacă ar fi întrebați acești martori și actori principali se va vedea cari sunt condițiunile fără de cari această supremă tentativa de pacificare nu poate avea nici un rezultat.

Tocmai în districtul Serrès s'a produs cu o amenințătoare violență incidente cărora le găsim fără îndoială echivalentul în restul Macedoniei, dar cari ne-a atras populațiunile acestei provincii.

Intre Greci și Slavi este războiul civil, cercul vicios, al atentatului și al răzbunării. Și tragicul este că există un spectator, Turcul, care aplaudă la aceste sinistre nebunii și profită de ele. În loc să stabilească o înțelegere cordială între rasele oprimate pentru cucerirea libertății și a-și garanta în mod mutual avantajile unui self government echitabil, ele se luptă între ele. Discordia pătrunde peste tot.

La Djumala, țărani creștini slavi refuză de a-și duce lucrurile de vinzarea la tirgul de Miercurea și se duc Sâmbăta. De aci furia ovreilor cari se asociază cu musulmanii. Hagiul Islamului și Comitagi creștini se amenință. Autoritățile găsesc pretextul. Orașe întregi ca Deliantzino, Velischle, Pokconic, Lashko, Rogodasu, Padagh, suferă; violul, tortura, omorul, reapar.

Se seamănă vînt, se culege furtună, — zice proverbul — dacă Europa nu va regăsi curind o vedere mai limpede, și puțină energie pentru a interveni în mod eficace și a preveni un conflict serios redutabil.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 4 Decembrie 1904.

— **M. Sa în Budapesta.** M. Sa Monarchul a sosit în Budapesta Luni seara la orele 8, însoțit de adjutanții Paar și Bolfras, de König, șef de secție, maiorul Driarconat, căpitanii Pongracz, Borotha și Margutti, doctorul Kerzl și baronul Nagy, secretar de curte. În gară l'a întâmpinat primarul Márkus, ear în castelul regal arhiduecele Iosif August. *Mâne* M. Sa se va întoarce la Viena.

— **Sfinți noi.** Din Roma se scrie că Duminecă după amiază Papa s'a dus să asiste la serviciul divin în onoarea nouilor sfinți, călugării capușini Agastange și Cassian. La serviciul divin au asistat cardinalii, demnitarii Vaticanului și un public imens.

— **Bogătanii Budapestei.** După o statistică recentă, în Budapesta sunt 1200 proprietari de case cari plătesc dare către stat începând cu suma 50.675 coroane și până la 10.800. Va să zică toți aceștia trebuie să aibă avere mare. Cei mai mulți au nume ca Taller Kálmán, Breitner Zsigmond, Deutsch, Bachruch, — și așa mai departe, tot fi de ai lui Israel. Sunt însă, afară de aceștia, încă 80 milionari cari stau în Budapesta, dar cari având marile proprietăți în alte părți, nu plătesc dare în capitală. Și între aceștia însă scad cei cu nume neaoșe maghiare.

— **Candidați.** Intre alte ciudățeni electorale, presa maghiară aduce știrea că opoziția candidează la Făget pe Gabányi Miklós, un tip care se ilustrase în Dieta trecută ca mare — caraghios. Știe ceva și românește și se vede are îndrăzneala să creadă că atâta e destul pentru a-i seduce pe Români. Făgetenii să-l ia la goană dacă va veni p'acolo!

— **Banii americani în Ungaria.** După un raport al băncii Kühne din New-York, singură această bancă a trimis în Austria dela 1 Ianuarie până la 30 Noembrie 1904 suma de 65 milioane coroane. Cea mai mare parte din banii aceștia s'au trimis în Ungaria, familiilor emigranților cari trăiesc în America.

— **Stat — fără datorie.** În lumea întreagă poate, sigur statul Altenburg (principat german) se mândrește cu faptul că nu are datorii de loc. Mai mult chiar: are prisos de bani, și anume 7,682.000 mărci.

Câte state nu vor fi dorind să fie în situația acestui brav principat!

— **Corpul oficeresc francez** este și acum în mare fierbere din pricina celor descoperite când cu spionările francmazonice din armată. Mai mulți oficeri au subscris și trimis generalului Florentin, cancelarul de onoare următoarea adresă:

„Membrul ordinului de onoare trebuie să se ocupe și el cu afacerea spionilor din armată care agit țara întreagă, de oare-ce mai mulți camarazi de ai noștri sunt amestecați în afacere. Noi, subsemații, nu voim să ne ocupăm cu partea politică a chestiei. Fără preocupări politice, simplu îngrijiți de onoarea franceză, ne adresăm D-Tale. Câți-va membrii ai ordinului de onoare sunt acuzați că au calomniat și mințit. Dacă acuzarea e fondată, apoi trebuie decis în chestie, ear dacă nu, trebuie spălați de murdăria acuzării. O hotărîre este neapărat necesar, pentru-că e vorba de demnitatea Ordinului de onoare.“

Adresa asta îl aduce în poziție dificilă pe generalul Florentin. Adresa nu o poate nesocoti, ear dacă pornește cercetare în contra celor cari au spionat, ajunge în coa-

lisiune cu guvernul, care îl poate lipsi de postul ce ocupă. Ear ca guvernul să aservească pe oficerii spioni, de ale căror isprăvuri s'a folosit, earăși e greu de închipuit.

Cine știe ce încurcătură se va mai produce.

— **Cât costă pe Rusia răboiul.** Până la 23 Noembrie Rusia a cheltuit pentru răboiul actual 476 milioane ruble (va să zică aproape 1000 milioane coroane), și anume 323 milioane s'au cheltuit de ministerul de răboi, 82 milioane admiralitatea (marina) și 81 milioane celelalte ministere. Se înțelege, aci nu-s socotite și pagubele avute pe mare, prin pierderea flotei.

Pentru anul viitor s'au prevăzut 600 milioane ruble.

— **Ovreeii din Budapesta** sunt în mare ceartă, și anume din cauză că unii susțin candidatura lui Vázsonyi Vilmos, membru în comitetul parochial ovreiesc, ear alții țin cu stăpânirea. Mai mulți aderenți de ai lui Vázsonyi, îndeosebi avocați, drept protestare împotriva guvernamentalilor, și-au dat demisia din comitetul Sinagogei. „Ei, weh!“

— **Din albumul unei d-ne germane.** O drăgălașă fiică a lui Arminiu a făcut acum mai mulți ani niște întrebări lui Emil Zola, rugându-l să dea răspunsurile pe albumul său.

Ilustrul scriitor, răspunzând la aceste întrebări, a scris atunci:

Calitatea pe care o prefer mai mult la om? Bunătatea. La femei, duioșia. Nu știu care e calitatea mea cea mai importantă și care defectul meu principal. Ocupațiunea mea? Munca. Visul meu de fericire este d'a nu face nimic.

Care ar fi cea mai mare nenorocire? Indoeala. Ce-aș vrea să fiu? Un om mereu sănătos. Coloarea mea preferită? Cea roșie. Floarea mea preferită? Trandafirul. Animalele cari mi plac mai mult? Toate. Prosatorii și poezii mei preferite sunt aceia cari se exprimă lămurit.

Eroi pe cari îi prefer mai mult în viața reală? Aceia cari își câștigă pâinea? Ceea-ce dispreguiască mai mult? Limbajul scriitorilor ermetici.

Soldatul pe care îl admir mai mult? Acela care moare fără să știe pentru ce.

Reforma pe care o prețuiesc mai mult este aceea care ar face pe toți oamenii fericiți.

Darul natural ce aș vrea să am? Pe al elocvenței. Cum aș vrea să mor? Pe neașteptate. Erorile cari îmi inspiră mai multă indulgență? Toate, când vinovatul se căiește. Deviza mea: Nulla dies sine linea.

— **Mâncători de otrăvuri.** Ultima senzație sosită în Europa din Statele-Unite e un individ înzestrat cu ciudata facultate de a înghiți fără habar cele mai tari otrăvuri în cantitate care ar ucide 50 de oameni.

El se află acum într'unul din otelele principale din Londra unde, săptămâna trecută, a invitat la prânz pe reprezentanții facultății de medicină; el le-a oferit bucate cam d'astea: arsenic în formă de tăblii, sandvișuri de suflat de strichnină, un ragout pregătit cu acid fosforic.

Se pare că invitații n'au făcut prea mare onoare banchetului, mărginindu-se a încuraja pe amfitrion.

Acesta, după-ce își termină prânzul farmaceutic, rosti un discurs în care sustinu că „închipușirea“ e singurul pericol prin care poate să treacă un om după-ce a absorbit otrăvurile cele mai violente.

E d'ajuns, după părerea lui, ca cine-va să aibă o forță de imaginațiune sau de auto-sugestiune pentru ca toate otrăvurile consumate să se transforme în alimente delicioase.

Nu s'a găsit însă nimeni printre cei prezenți, care să experimenteze asuprași această ciudată teorie.

— **Efecte miraculoase.** Un barbier dintr'un mare oraș europeanesc reușise să vândă unul

mușteriu al său un flacon cu faimosul lui „Balsam miraculos“ care — după spusa lui — făcea să crească părul chiar pe capetele cele mai chiale. Peste două zile, barbierul se băgă sub birou văzând pe mușteriu intrând furios în prăvălie.

— Porcăria de balzam al d-tale. . .

— Trebuie să ai puțină răbdare, întrerupse barbierul. . . În două zile nu. . .

— Ce răbdare! Dobitoaca mea de servitoare a confundat sticla d-tale cu alta și a șters mobilele cu balzamu.

— Pricep, răspunse surâzând barbierul; vrei altă sticlă.

— Ce sticlă? urlă mușteriu, vreau să știu cât îmi ceri ca să-mi tunzi părul. . . de pe toate mobilele din salon. . .

— **Influența timpului asupra oamenilor** e titlul unei broșuri apărută de curând la Londra și al cărei autor caută să dovedească cu cifre că schimbarea timpului hotărăște pe oameni la fapte bune sau rele.

Astfel, vânturile de apus fac să sporească numărul crimelor; timpul uscat produce multe sinucideri.

Copii se simt mai bine când timpul e frigos și băieții sunt mai simțitori de cât fetele la schimbările de temperatură.

S'au făcut în total 12.759 de observații asupra copiilor, spre a se vedea modul în care timpul a influențat purtarea și activitatea lor.

S'a stabilit că copiii se purtau mai bine și munceau mai mult pe timp rece și senin ear când vremea era noroasă sau umeză, când erau semne de furtună sau băteau vânturi, trebuia să se aplice școlarii cele mai multe pedepse.

Căldura influențează de asemenea asupra oamenilor în purtarea și activitatea lor. Cel mai mare număr de violențe se comit pe timp călduros. Incepând din Ianuarie, numărul brutalităților sporește până în August când earăși începe să scadă.

La Londra, în timpul cețelor și mai cu seamă în zilele când atmosfera e foarte apăsătoare, se închid unele registre în băncile Londrei, de oare-ce o greșeală ar avea urmări fatale, ear amplexișilor li-se dau lucrări mai puține și mai ușoare. Experiența a dovedit că cel mai mare număr de greșeli se fac pe astfel de timp.

Băncile din America țin și ele seamă în mod riguros, de schimbarea timpului și de natura lucrărilor ce se dau impiegaților.

— **Metaloterapia.** Profesorul Robin, autorul unor interesante lucrări de chimie medicală, a făcut Academiei de medicină din Paris o comunicațiune care a fost ascultată cu cel mai mare interes. Doctorul Robin afirmă că sub influența injecțiilor subcutanee de aur, argint sau platină, numărul globulelor albe ale sângelui se micșorează repede și se sporește astfel rezistența vitală. Doctorul Robin ar fi vindecat, cu astfel de injecțiuni, 13 din 14 bolnavi de pneumonită.

— **Corespondență secretă.** Scrisorile și telegramele cifrate nu au atins de sigur nici odată proporțiile și importanța pe care o au în zilele noastre.

Nu trebuie să se creadă însă că acest fel de corespondență este lucru nou. Scrisori și chiar telegrame cifrate se trimeteau chiar și în antichitate, atât numai că atunci corespondenții trebuiau să întrebuințeze mijloace foarte primitive.

Așa, Erodote povestește următorul mijloc de a se asigura secretul corespondenței, întrebuințat pe vremea lui. Se rădea complet capul unui tinăr și se scria pe pielea capului toate secretele. Curiosul purtător de știri era apoi ținut închis, pe socoteala Statului, până ce părul îi creștea la loc și atunci mesagerul pleca la destinație. Sosit acolo, era ras din nou pe cap și scrisoarea apărea. Dacă era necesar, se scria imediat răspunsul, se aștepta ear o nouă creștere a părului și corespondența era stabilită.

După cât se vede, sistemul asigura o mare repeziciune de mișcări.

Dr. VICTOR D. GRAUR

medic universal, profesor calificat de școale medii p. studiul igienei.

Institut de dantură medicală și pentru tehnica de dinți.

ARAD, Piața Andrassy Nr. 22, etagiul I., vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de fălci. Dantură totală și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări cu cement, cu sticlă, email, porcelan, amalgam de aur, și aur chimice curat. Operațiuni diferite la așezarea coroanei de dinți. Coroane de porcelan și aur conform indicațiunilor specialiștilor savanți. Dantură fixată și mobilă, după sistem american. Tot felul de execuții de cauciuc. Dinți și dantură întreagă fără cerul guri. Scoateri de dinți fără nici o durere.

— **Fondul de 20 bani** al „Reuniunii sodalilor din Sibiu“, din privilegiul adunării generale a 16-a a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“, ținută la 25 Dec. n. c. în comuna Reciu, și-a îmbogățit avutul cu cor. 25.20, datorite precum urmează: Demetriu Munthiu, notar și soția sa Hermina, 10 cor.; Cornel Muntean, vice-notar în Cărpiniș și soția sa Elisa n. Blaga, 2 cor.; Ignatie Filip, paroh soția sa Paraschiva și fiica lor Victoria, Ioan Bărsan, inv. și soția sa Ana n. Ghișe. (Reciu), Emanuil Comșa, funcț. de bancă, Dr. Nicolae Schiau cand. de adv., ambii din Mercurea, George Botoroagă, măcelar și soția sa Ana, Vasile Rehovean, învățător și soția sa Maria (Câlnic), Ioan Chirca, notarul al 2-lea din Săliște, Ioan Munthiu, paroh și soția sa Heana (Cărpiniș), fiecare câte 1 cor.: Nicolae Filimon, cantor și soția sa, Nicolae Radu, ec. și soția sa, fiecare câte 20 bani; George Blaga și Nechit Popa, ambii epitropi și fiecare câte 50 bani; Partenie Roșca comerciant și soția sa, Toma Ghișe, ec. și soția sa câte 40 bani; Pavel Chișoiu, ec. 40 bani; Dem. Comșa profs. și preș. al Reun. agr. Sibiu, Ilie Salomie, cojocar, Gligor Chișoiu, Aron Maniș, Ioan Ienciu, toți econ., Ioan Blaga, crâsnic, (Reciu), George Chișoiu, învățător (Câlnic), fiecare câte 20 bani și Vic. Tordășianu, ref. consist. și secretar al Reun. agr. 10 bani.

— **Al 59 și 60-lea.** Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu“, a solvit zilele aceste ajutorul statutar urmașilor legiuirii ai răposatilor Ioan Petrașcu, faur și Ioan Apolzan, fost econom.

Acestea formează cazul al 59 și 60-les de moarte din sinul Reuniunii sibiane de înmormântare.

— **Petreceri.** Producțiune teatrală-musicală să va arangia cu copiii școlii române gr. or. din Hunedoara Duminecă, în 26 Decembrie st. v. a doua zi de Crăciun în sala hot. „Hunyadi-Várhoz“ din Hunedoara. Inceputul producțiunii precis la orele 7 seara. Corpul didactic. Venitul curat să destinează școlii române gr. or. din Hunedoara.

— **Sectia industrială a reuniunii economice din Orăștie** invită cu toată onoarea la reprezentatiunea declamatorică teatrală ce o va arangea Dum. în 26 Dec. v. 1904 (8 Ian. n.) a doua zi de Crăciun în sala hot. „Transsylvania“ venitul curat e în folosul fondului ei.

— **Delapidatorul Carol Bertoli**, care a dispărut cu cele 60.000 coroane ale Băncii Comerciale din Fiume, n'a fost prins încă. Poliția crede însă că e deja pe urmele lui.

— **Mileniul operii „Carmen“.** La 3 Martie 1875 se reprezintă pentru prima oară Carmen, în mai puțin de 30 de ani dela prima reprezentare, s'a reprezentat de 1000 de ori. A mia reprezentare a operii Carmen s'a dat, Sâmbăta trecută, pe scena aceluiași teatru „Opera Comique“.

Unul singur din cei patru autori, cari au avut partea lor la succesul definitiv, trăește. Marié, inițiatorul, a murit la Cannes la 23 Sept. 1870; mort e și Georges Bizet, genialul compozitor; mort, și unul din cei doi libretisti, Henri Meilhac. Numai lui Ludovic Halévy, colaboratorului, așa de adesea aplaudat împreună cu Meilhac, i-a fost dat să aziste la apotheoză a operii azi triumfătoare.

— **Societate macabră.** Poliția din Tomsk (Siberia) a descoperit că acolo s'a format, mai de multă vreme, o societate compusă din fanatici religioși a cărei scop este să omoare — se înțelege; în latină — pe toți căși sufer de vre-o boală grea ori incurabilă; tot așa, să omoare pe bătrânii neputincioși. Societatea se numește „Mântuirea bine-făcătoare“ și grija de căpetenie a membrilor e să omoare — fără durere. Fiecare omor se hotăra în adunare generală. Cel destinat să fie omorât era chemat și el — dacă putea să umble, la adunare. Se putea rosti dacă vrea ori nu să moară. Dacă se decidea moartea, candidatul i-se tăiau arterele. Poliția a descoperit această societate în următoarele împrejurări: Candidată de a fi omorâtă era o bătrână bogată, ale cărei rudenii pledau grozav „să fie mântuită de suferințele bătrâneții“. Baba, care era de față la adunarea generală, s'a făcut că leșină: știa, că potrivit „statutelor“, cel leșinat nu-i permis să fie omorât. Executarea bătrânei s'a amânat pe a doua zi. Până atunci bătrâna a anunțat poliție, care a arestat o mulțime de membrii ai acestei societăți mântuitoare.

— **Prinsoare de femei.** Două doamne din înalta societate vieneză, aflându-se în Elveția pe malul lacului Geneva, discutau asupra chestiunii pe a se ști încă toaleta feminină le-ar stânjeni la inotat. Ele făcură prinsoare și cele două doamne, în elegante rochii de vară, se aruncară în apă.

Publicul, crezând că e vorba de o îndoită sinucidere, dădu alarma și bărcile se repeziră; dar doamnele refuzară ajutorul și inotară un timp oare care.

După ce ajunseră pe mal, ele declarară că rochiile nu sunt făcute pentru inotat și că corsetul e jenant.

— **O femeie**, care se poate lăuda că a făcut de 21 ori ocolul lumii și se pregătește a-i face a 22-a oară, este d-na Crosley, americană din Indianopolis.

Cred că nu-i nevoie să adaog că ea are titlul pizmut în țara dolarilor de „recordwoman-globe trotter“ a lumii, ceea-ce nu-i una din cele mai mici cuceriri ale feminismului yankeu.

Amănunt curios: D-na Crosley are deci dreptul de a spera că va mai face un număr respectabil de călătorii circumterestre. Dînsa a făcut socoteala că, dacă ar trăi până la 60 ani, urmând cam a făcut până acum, ar ajunge să facă de vr'o 50 ori marele „Cooping“ al equatorului.

— **Clubul tinerilor fete cu pantaloni.** Acest club a dat de vorbit ziarului, în timpul din urmă. El se află de sigur în America și are scopul d'a desvolta prin toate mijloacele puterea corporală și spirituală a membrilor.

De curind, clubul a dat o mare serbare de gimnastică la care au asistat peste o mie de membri. Intre oaspeți se afla și episcopul Greer care a dat binecuvîntarea sa tinerelor fete cu pantaloni (intre cari de altfel se află și multe tinere femei). O cămașă albastră, de exercițiu, pantaloni albaștri, ciorapi negri și un mic bonet așezat la o parte, formează uniforma membrilor clubului.

Sunt primite în club fete dela vîsta de 4 ani, însă mai mari ca 20 de ani nu trebuie să fie nici o membră a clubului. Aceea care a ajuns la această vîrstă e ștersă din liste, de oare-ce se consideră că și-au terminat dezvoltarea corporală și spirituală.

Nu ori-ce fată e primită în club. Dacă cererile de admitere nu vin din partea unor tinere persoane cari să se bucure de o sănătate excelentă și să facă parte din cele mai bune cercuri, sunt toate respinse.

Clubul pantalonilor albaștri are o așa de mare atracție pentru tinerele fete încât nu e azi nici o fată mai de seamă în New-York care să nu facă parte din club.

— **Farsa „călăului“** Celebrul autor al „Călătoriilor lui Guliver“, Swift, sosi în într'o zi într'un han din împrejurimile Londrei; i-se spusese că toate odăile erau ocupate.

— Totuși, adăugă hangiul, dacă vrei să te culci cu un țaran, cred că ar consimți cu plăcere ca să-ți cedeze jumătate din pat.

Swift consimți și îndată ce se culcă, intră în vorbă cu țaranul.

— Sunt foarte mulțumit, afirmă acesta din urmă, am făcut la țîrg treburi minunate!

— Eu unul, zise Swift, sunt mai puțin fericit ca d-ta: n'am spânzurat decât șase de când a început curtea cu jurat.

— Cum, spânzurat? Dar care e meseria d-tale?

— Nu-ți doresc să faci cunoștință cu ea afară numai dacă o fi s'o exercezi. Atunci o să găsești meseria bună, cu toate că e foarte urîță.

— Dar cine ești?

— Sunt călăul și mă duc la Tyburn ca să spânzur șase țilhari de drumul mare.

Swift nici nu sfîrșise bine și țaranul îngrozit o și ștersese fără să se mai uite înapoi, părăsind tot patul, pseudo-călăului care rîdea cu hohot.

— **Cine vrea să facă daruri frumoase** și de preț iubiților săi, să se adreseze cu încredere la Weinberger Ferencz, giuvergiu bine reputat din Arad, Andrassytér Otel Central. Il recomandăm atențiunii și sprijinului publicului cu atât mai ales, cu cât are nu numai prăvălie bogată, dar și solidă și impunătoare. Prețurile sunt ieftine, serviciul prompt, face giuvernicale el însuși, are atelier de reparări. Telefon 439.

— **Atragem atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame** asupra inseratului dlu *Hauer Lajos* farmacist în ARAD (Pécskai-út).

— **Atragem atenția on. public asupra anuțului lui Igaz Sándor.**

ECONOMIE.

Arad, 4 Ianuarie st. n.

Puterea băncilor naționalităților.

(Fine).

Cumcă gravele acuze de natura aceasta nu sunt lipsite de o basă reală, ne-o dovedește în mod eclatant și „nota“ de mai jos, ce ne-a pus-o la dispozițiune în original un amic al revistei noastre. Cifrele ce le conține aceasta notă sunt deadreptul îngrozitoare și arată cum unele institute de bani maghiare își înțeleg misiunea de a ridica bunăstarea materială a populațiunii, din ținutul asupra căruia își extind activitatea. Nota de data 28 Iulie 1902 este dela o bancă din părțile transilvănene ale patriei noastre, se referă la un împrumut pe obligațiune cu cavenți și conține următoarele poziții:

Capital	K 180—
Spese advocaționale	« 34'90
Spese cu cererea de execuție	« 21'50
Advocatului pentru corespondențe și consultare	« 5—
Pentru admonițiuni trimise înainte de improcesuare debitorului și cavențiilor și pentru consultări	« 10—
Pentru consultări, corespondențe, telegrame și perdere de timp în cursul procesului și până azi	« 20—
8% interese din 7 Oct. 1901 până la 1 August 1902	« 11'70
Competințe	« 5—
Total K 288'10	

Va să zică în mai puțin de 10 luni debitorii (din întâmplare niște bieți țărani români) au trebuit să plătească, ca interese și alte accesorii, după capitalul de Cor. 180 împrumutat, horenda sumă de Cor. 108'00, ca pe timpul când cămătăria era la noi în plină floare.

Nu voim să admitem, că cu astfel de spese nejustificate și ruinătoare s'ar încărcă numai clientela românească a băncilor maghiare, pentru-că aceasta ar fi o tristă dovadă, că nefericitele lupte politice s'au transplantat și pe terenul economic, unde n'au loc. Din contră, fiindu-ne cunoscute și alte casuri analoage, mai mult ori mai puțin grave, putem susținea, fără teamă de a fi desavuați, că exploatarea clientelei, cu dobânzi și spese exorbitante, este nota caracteristică a activității celor mai multe bănci maghiare din provincie.

Acestui conștrănt dintre băncile maghiare și nemaghiare sunt a se atribui deci, în prima linie, progresele realizate de băncile naționalităților și de aci se esplică, pentru-ce la acoperirea trebuințelor lor de credit foarte mulți săcuți și maghiari, sătuți de »binefacerile« băncilor lor proprii, cercetează cu predilecțiune ghișeurile băncilor nemaghiare, românești și săsești.

Incerce și băncile maghiare a emula atât între sine, cât și cu băncile naționalităților în soliditate, echitate și culanță și atunci vor putea contrabalansa cu mult mai bun succes pretinsa activitate antipatriotică a băncilor nemaghiare, decât prin campanii ziaristice tendențioase și prin suspiționări ridicole.

(„Revista Economică“).

C. P.

Bibliografie.

A apărut de Dr. Augustin Bunea canonic metrop. 1. *Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa* schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fileri. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 cor.

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein*, (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma*, în Schematismul arhidiecezei de A.-Iulia și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

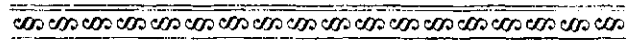
5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron*, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Geoagului, Silvașului și Belegradului*, Blaj 1903 8° 162 pag. Prețul 2 sor., 30 fil., (pentru România 3 lei).

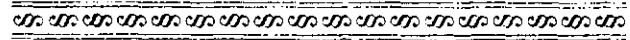
7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovici*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse*. Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți să pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spedându-se banii înaintea, — ori contra rambursă.

O calfă cu praxă de 7 ani în branșele de *specrăi, ferărie* și Testile posedă limbile: Germană, Română și Maghiară, și caută un post la o casă *onestă*, cel interesat să se adreseze la Red. acestei foi.

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Bditor-proprietar: George Nichia.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Ujházi Ede
giuvaelier
atelier de gravuri
Arad, Salacz-utca 1. (Andrássy-tér.)
(gravări de monograme, embleme, inscripții)
Execută specialități de giuvaere, tot felul de reparări abatjour etc. Schimbări de aur și argint conform cursului de zi.
Comandă din provincie să execută prompt.
Asortiment de articoli de optică.
Reparări de oroloage.
Prețuri culante.

464

In Beraria orașaneasca (EDIFICIUL TEATRULUI)

începând dela anul nou se va găsi în permanentă

„Bere regală“

fabricațiunea primei berări pe acții ungară din Steinbruch, zilnic se dă cep la butoi proaspăt un pocal 20 fil.
o halbă 30 fil.

Bucătărie excelentă ungurească, gustare, prânz și cină cu măsurit bogat. — Vinuri bune de deal. — Serviciu prompt.

Îmi dau toate silințele, ca onoratul public în restaurantul meu prin asigurarea că va fi servit prompt și cu mâncări bune.

Cu deosebită stimă

Kánya Géza,
restaurator.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvsergiu.

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint căleat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

Nr. Telefonului 63.

Cărbuni de peatră

de Petroșeni pentru Salon.

Briquette de cărbuni rotunzi de Tata.

Briquette de cărbuni

„ILSE“

de Prusia

cel mai ideal material de încălzit.

Se espătă pentru prețurile cele mai culante cu transport la

ROTH JÓZSEF

— întreprindere de transport de mobile. —

ARAD, Eötvös-utca 3. sz.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrássy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în ferării pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang Mașine (sparhert) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru gheață.

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători: Mopopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra nenorosporei pe lângă o garanță de 10 ani, Instrumente de verit etc.

Foarfece engleze, Solingene veritabile, penețnuri și briciuri.

Deposit exclusiv „AHOI“

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lustrului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele de provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi.

Bani!

Bani!

Bani!

Cele mai eficiente

imprumuturi de bani

pe imobile până la valoarea cea mai înaltă mijlocește

Klein József

(Arad, Radnai-ut 10.)

dela institutul de bani din Sibiu, ca reprezentantul acestui institut, pe lângă răplă-tire avantajoasă.

Totodată

Case de inchiriat

care sunt proprietatea Institutului se vând pe lângă depunerea unui capital mic de asemenea în rate anuale.

Aceste case să află:

Pe strada Csernovitz, Nr. 27. cu etajiu.

„ „ Lövész . . . 17, parter.

„ „ Botond . . . 1, parter

și mai multe alte case.

444 Furnisez acasă:

Cărbuni de peatră de Salgó-Tarján pentru 1 fl. 70 cr.

Cărbuni de lemn de fag pentru 2 fl. 20 cr.

Lemne de foc mărunțite pentru 1 fl. Câte o sută kilograme.

Comandele sunt a se adresa lui:

ALTMANN EDE

— neguțator de specialitate. —

Arad, Str. Wesselényi Nr. 48.

Compactor român în Arad.

Subscrisul îmi iau voie a aduce la cunoștința onor. public român, că reîntors din străinătate m'am stabilit în Arad. str. Weitzer János Nr. 7, unde mi am deschis un

Atelier de compactorie modernă,

arangiata cu mașinele cele mai nouă și mai perfecționate, sunt în plăcuta poziție a efectui ori-ce lucrări atingătoare de această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine legături de lux. Asemenea pentru legături protoale p. cancelarie, cărți bisericești, cărți de rugăciuni pentru preoți onorații domni preoți, la tomuri singuratică ori în partit de ori-ce mărimă, pe lângă asigurarea unui serviciu solid, prompt și ieftin.

În speranță, că onor. public român îmi va oferi binevoitorul concurs, rămân

Cu distinsă stimă

Iustin Ardelean,
compactor.

— Inainte de a Vă procura cadourile de Anul nou, faceți încercare la cunoscutul juvelier de bun renume *Kun József*, unde pe lângă prețuri extrem de moderate aflați un foarte bogat magazin de tot felul de juvare, brilante și diameante, ciasornice de Svițera Precision și argintării de lux. Obiectele de aur sunt pregătite propriu și astfel în preț cu mult mai ieftine, iar în privința executării întrec pe cele din străinătate. Atelier și prăvălie Pița Andrassy Nr. 17. Palatul Reinhart. Magazin mare de ochelari.

469

FEJÉR ANTAL

pictor de embleme, firme și zugrav
Arad, Strada Rákóczy Nr. 10.
pregătesc potrivit timpului modern

TABELE DE FIRME,

pe sticlă, tinichea, lemn etc.

Tot asemenea zugrăviri cu gust, imitație de lemn natural.

Comande în provincie se săvârșesc prompt, cu prețuri foarte moderate.

Bijuterii, oroloage, aur călcat și recușite de argint, seduli de amănetaș cumpără pentru prețurile cele mai mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Strada Bisericii
(Palatul minorităților.)

Isvorul cel mai estin de cumpărare de
bijuterii și oroloage.

Aducem la binevoitoarea cunoștință a p. t. publică că am cumpărat

Prăvălia lui Tămășdan

pe Calea Arhiducelui Iosif Nr. 12 (Casa Fodor și Reisinger) și deci mă aflu în plăcuta poziție a face următorul ofert:

Cafea per kgr.	dela 1 fl. în sus.
Ciai > >	dela 2 fl. jum. în sus.
Zahăr > >	41 cruceri.
Lumânări de stearin per pachet	36 cruceri.

451

Apă minerală, cacao, chocoladă, cognac, rum și heher, specialitatea cea mai fină pentru prețul cel mai echitabil. De serviciu prompt și cald asigurăm on. publică cumpărător.

Telefon 373.

Comande se îndeplinesc imediat.

Intreg aranjamentul boltei este de vânzare.

Localul pentru prăvălie se poate da împreună cu pivnița mare și mică cu începere dela 1 Februarie.

Numai pe scurtă vreme!

Cadouri de Craciun și anul nou.

KRIEGLER A.

CIASORNICAR CHROMOMETRU JUVAILIER.

Arad, Piata Andrassy 18.

Casa Lócs lângă prăvălia de delicatori alui „Záray.“

Recomandă cu căldură magazinul bogat asortat cu ciasornice și giuvaere moderne. Mare asortiment în argintării 13 carate pentru donuri de nuntă.

Se primește tot felul de aparatură de ciasornice și giuvaere.

Comandele din provincie se săvârșesc prompt.

Răgând binevoitorul concurs

471

KRIEGLER A.

ciasornicar și giuvaergiu.

DARURI DE CRACIUN ȘI DE ANUL NOU !!!

Urmașul lui Hajek Antal

Prăvălie de lămpi sticlărie și porcelanarie

Curte de sticlă

474

ARAD, STRADA FORAY NR. 7.

Are onoarea să atragă atențiunea onoratului public asupra tuturor lucrurilor *sosite decurând*

Care prin estinat te și fiind practice sunt potrivite ca

DARURI DE CRACIUN ȘI DE ANUL NOU

Solicitând protecția și atenția onoratului public asupra vitrinei răsunătoare.

Cu deosebită stime

URMAȘUL LUI HAJEK ANTAL.

PREȚURI SENAȘIONALE DE EFTINE !!!

Nrul telefonului 247.

Comandele din provincie se săvârșesc curând și punctual.

Serviciu punctual și repede

Daruri de anul nou,

481

CALINDAR PE ANUL 1905.

HĂRTIE DE EPISTOALE, CUVERTE DE SCRIS, TOT FELUL DE HĂRTIE, UNELTE DE ȘCOALĂ, CĂRȚI POSTALE ILUSTRATE, MARE ASORTIMENT ȘI
PREȚURI MODESTE

LA FRĂȚII ROTH IN ARAD

VIS-A-VIS DE STATUA STA.-TREIME

Magazin principal a țigaretelor Bardou JOB.

Ioan Floruț

Deposit de colonjale din Italia și Triest

Tot felul de poame din patrie și sudice, specialitate în zaharicale și în lămâii, portocale și maroane cari sosesc zilnic proaspete.

Maroane de Tirol, vânzare în mare și mic de maroane de Neapole și Roma.

ARAD, Piața Boros-Béni Nr 9.

(Lângă edificiul reuniunii economice)

Condițiunea principală a

FRUMSEȚEI

este, ca fața și mâinile să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu desăvârșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

În urma unei folosiri îndelungate mitesserii supărăcioși, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

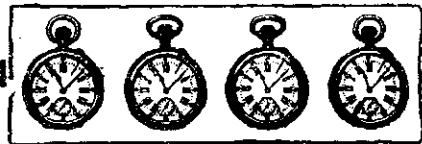
Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul **HAUER LAJOS.**

A R A D, Pécskai-ut.

287

GEYER FERENCZ.

OROLOGIER și GIUVAERGIU

(A R A D, STRADA WEITZER Nr. 5)

primește spre reparare cu garanță, oroloage de buzunar, de turn precum și ori-ce transformare de felul acesta.

Comande din provincie se efectuează prompt și culant.

459

Cu stimă:

GEYER FERENCZ,

STRADA WEITZER JÁNOS Nr. 5.

Au sosit mărfuri de eamnă!

Am onoare a recomanda p. t. public magazinul meu de tot felul de ciorapi de vară, de mânăși produse, de mătasă și de piele, de cămăși Jeger și de pantaloni, de giamantane de casă, jucării pentru copii, precum și asortimentul meu bogat în bumbac, broderii și pantlioni și tot felul de mărfuri de Norimberga și manufactură. Tot odată recomand în binevoitoarea atențiunea p. t. public casa mea de brodatul ciorapilor, care există deja de mai mulți ani pe strada Forray, unde se confecționează cel mai culant și elegant, și se execută prompt. — Rugând sprijinul on. public

428

rămân cu deosebită stimă:

Szállassy Aladár.

— Se primesc comande din provincie. —

In urma lichidării și a sistării prăvăliei mare

desfacere de marfă sub prețuri cu învoirea autorităților

la firma

GEBHART J. și Fiul

452

Arad, Piața Andrássy Nr. 16.

Sticlă, porțelan, lămpi, oglinzi, rame, articole de nickel și mare asortiment de diferite articole de lux.

Prilej extraordinar numai pe scurte zile!